

EKONOMİK BÜYÜMEDE İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIKLARININ ÖNEMİ VE SOSYAL TARAFLARIN SORUMLULUKLARI¹ Levent SONGUR² Gökçen SONGUR³

Öz

Ekonomik büyüme ülkenin üretim hacmindeki bir artıştır. Üretimdeki artış ise sanayi sektöründeki gelişmelerle yakından ilgilidir. Ayrıca sanayileşme, ülkelerin gelişmişlik düzeyinin belirleyici bir göstergesidir. Günümüzde gelişmiş ülkelerde sanayi sektöründen hizmet sektörüne doğru bir geçişin yaşandığı, gelişmekte olan ülkelerde ise sanayi sektöründe büyümelerin olduğunu görmekteyiz. Sanayileşme, ülkelerin gelişimi için bir takım faydalar sağlarken aynı zamanda bir takım tehlikeleri de beraberinde getirmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde istihdam için kırsal alandan kente doğru hızlı bir göçün yaşandığı, nitelikli eleman bulunmaması nedeniyle de işçilerin çalışmakta olduğu işlere uyum zorluğu çektiği, ayrıca yeterli bir iş denetiminin olmadığı görülmektedir. Tüm bunların sonucunda iş kazalarını ve meslek hastalıklarının sayısında hızlı bir artışın yaşandığı bilinmektedir. Gelişmiş ülkelerde ise hizmet sektöründeki çalışanların sahip olduğu olumsuz çalışma ortamları yine çalışanları bir takım risklerle karşı karşıya bırakmaktadır.

Ülkemizde her yıl engellenbilmesi mümkün ve hatta engellenmesi hukuken zorunlu olan işlerde, iş kazaları ve meslek hastalıkları nedeniyle maalesef birçok sayıda insan hayatlarını kaybetmekte veya engelli kalmaktadır. Üretimin vazgeçilmez unsurlarından biri olan insanın, üreten insanın iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu kaybedilmesi, işletmeler için doğrudan verimliliğin düşmesine ve maliyetlerin artmasına yol açmakta, aynı zamanda ülke ekonomisi içinde büyük kayıplara sebep olmaktadır. Bu nedenle, yapılan bu çalışma iş kazası ve meslek hastalıklarının önemini ve sosyal tarafların sorumluluklarının neler olduğunu ortaya koyma açısından önem arz etmektedir. Çalışmanın sonucunda elde edilen bilgiler ışığında, iş kazası ve meslek hastalıklarının önlenmesine ilişkin önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik Büyüme, Üretim, İş Kazaları, Meslek Hastalıkları, İnsan.

THE IMPORTANCE OF WORKPLACE ACCIDENTS AND OCCUPATIONAL DISEASES AND THE RESPONSIBILITIES OF SOCIAL PARTNERS AT ECONOMIC GROWTH

Abstract

The economic growth is an increase in the production capacity of a country. The increase in production is closely related to developments in industry. In addition, industrialization is a determining indicator of the level of development of countries. At the present time, we see a transition of developed countries from the industrial to the service sector, while developing countries have grown up in the industrial sector. Industrialization provides countries a number of benefits for the development, while at the same time it brings a number of threats. Developing countries face a rapid migration from rural to urban for employment. Due to the lack of qualified staff, there is a difficulty of the adaptation of jobs where workers are working at, and is no adequate job control. As a result, it is known that there has been a rapid increase in the number of occupational accidents and occupational diseases. In developed countries, the negative working environments that the employees are facing with in the service sector face the employees with some risks again.

In our country, it is possible to be able to prevent and even being prevented at the legally obligatory works every year. Unfortunately, many people lose their lives or are disabled because of occupational accidents and occupational diseases. For the person who is one of the indispensable principles of manufacturing, the loss of worker's accidents and occupational diseases causes the direct productivity decrease, costs increase and also causes great loss in the economy of the country. For this reason, this study is important in terms of revealing the importance of occupational accidents and occupational diseases and the responsibilities of social partners. In light of the information obtained, this research gives suggestions on prevention of occupational accidents and occupational diseases.

Key Words: Economic Growth, Production, Occupational Accidents, Occupational Diseases, Human.

¹ Bu makale, Uluslararası V. Kop Bölgesel Kalkınma Sempozyumu'nda (26-28 Ekim 2017, Konya) sunulan "Ekonomik Büyümede İş Kazası ve Meslek Hastalıklarının Önemi ve Sosyal Tarafların Sorumlulukları" başlıklı tebliğ özeti temel alınarak hazırlanmıştır.

² Öğretim Görevlisi, C Sınıfı İş Güvenliği Uzmanı, Aksaray Üniversitesi, Berat Cömertoğlu Meslek Yüksekokulu, leventsongur@aksaray.edu.tr.

³ Gişce Görevlisi, C Sınıfı İş Güvenliği Uzmanı, Ankara PTT Evren Şubesi, songur.gokcen@gmail.com.

1. Giriş

İçinde bulunduğumuz ve bilişim çağı olarak adlandırılan 21. Yüzyılın en önemli özelliği insanların, her türlü bilgiye istedikleri yerden basit bir şekilde ve kısa bir zamanda ulaşabilme imkânına sahip olmasıdır. Bu durumun bir getirisi olarak insanlar, sahip oldukları bilgilerle kendilerini daha çok geliştirmekte ve farkındalık düzeylerini artırmaktadır. Ancak insanlar, ne kadar bilgili ve eğitilmiş olsalar da gerek iş yaşamında gerekse günlük yaşamlarında kendilerinden hiç beklenmeyecek hataları yapabilmektedir. İş hayatında bilinçsizce yapılan hatalar sonucu oluşan iş kazaları ve işin niteliğinden kaynaklanan meslek hastalıkları bizler için önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nün yapmış olduğu araştırma verilerine göre dünya genelinde, her 15 saniyede yaklaşık 153 işçi iş kazasına uğramakta, her 15 saniyede iş kazası veya meslek hastalığı sonucu 1 işçi hayatını kaybetmekte ve dünyada bir günde yaklaşık olarak toplam 6.300 işçi iş kazası veya meslek hastalığı sonucunda ölmektedir. Bu veriler yaklaşık olarak yılda 2,3 milyondan daha fazla kişinin ölmesi anlamına gelmektedir. Ayrıca İş sağlığı ve güvenliğine yönelik yapılan uygulamaların yeterli düzeyde olmamasının yaratacağı maliyetin ekonomik boyutu ise dünya gayri safi hasılasının yaklaşık %4'ü olduğu tahmin edilmektedir (www.ilo.org, 07.07.2017).

İş kazası ve meslek hastalıkları bakımında dünya genelinde zirveye oynayan bir ülke olan Türkiye açısından Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK)'nun iş kazaları ve meslek hastalıklarına ilişkin 2015 yılı istatistiklerine göre 2015 yılında Türkiye'de 241 bin 547 iş kazası, 510 meslek hastalığı tespit edilmiş olup, bunların 1.252'si ölümle sonuçlanmıştır. Bu durum 2014 yılında yaşanan iş kazası ve meslek hastalığı verileri ile karşılaştırıldığında; iş kazalarında yüzde 9,11 oranında bir artışın meydana geldiği görülmektedir (www.mess.org.tr, 11.07.2017).

İş kazası ve meslek hastalıklarına yakalanma nedeni genellikle işyeri ve çalışma koşulları yüzündendir. İşyerinde karar alma mercii olan ve işyerine ilişkin kuralları ortaya koyan işveren olduğu düşünüldüğünde sağlıklı ve güvenli iş koşullarının oluşturulabilmesi için temel görev de işverene aittir (www.turkhukuksitesi.com, 27.07.2017). İş hukukunun temel ilkeleri arasında yer alan işçinin korunması ilkesi, işçileri işverenden yalnızca alacağı bakımından korumakla sınırlı değildir. Bu ilke işverenin önleyici politikalarla işçilerinin fiziki ve psikolojik açısından muhtemel zararlardan korumaya sağlaması bakımından da önemlidir. İş sağlığı ve güvenliği uygulamasının temel amacı da işçinin korunması ilkesi ile örtüşmektedir ve iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları iş kazaları ve meslek hastalıklarının meydana gelmeden önlenmesine yönelik çalışmalardan oluşmaktadır.

İş kazaları ve meslek hastalıklarının azaltılmasına yönelik İş sağlığı ve iş güvenliği önlemlerinin alınması işçiler, işverenler ve devlet açısından önemli sonuçlar ortaya koymaktadır. Üretimin vazgeçilmez unsurlarından biri olan insanın, üreten insanın iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu kaybedilmesi yalnızca can kayıpları ve sakatlanmalar şeklinde düşünülmemelidir. Bu durum aynı zamanda işletmenin verimliliğinde düşüş, maliyetlerinde artış yaşamasının yanı sıra yapılan tazminat ödemeleri, tedavi ve bakım giderleri ile hem işçiler hem işverenler hem de ülke ekonomisi açısından pek çok olumsuz etkiyi ortaya çıkarmaktadır.

İş sağlığı ve güvenliği konusu, giderek önemi artan bir konu haline gelmektedir. Konuya ilişkin yapılan araştırmalarda iş kazalarının, doğal felaketler gibi öngörülemez olaylar dışında hepsinin önlenebileceği gerçeğini ortaya koymaktadır. Bunların dışında, sorunun çözümünün insani boyutu da önleyici uygulamaların hayata geçirilmesini ve titizlikle incelenmesini zorunlu kılmaktadır.

Özellikle ülkemizde son zamanlarda yaşanan maden ve inşaat faciaları sonrası iş sağlığı ve güvenliği konusunda önleyici yaklaşımlar tartışılmaya başlanmış ve konuyla ilgili gerekli tedbirlerin alınması için daha fazla araştırma yapılmasına yönelik adımlar atılmaktadır.

İşletmelerde önlem almanın ödemekten daha ucuz olacağı mantığı ile hareket edilmesi ve işyerlerinde oluşabilecek olası tehlikelerinin tespit edilerek meydana gelebilecek risklerin kontrol altına alınması iş kazaları ve hastalık risklerini azaltılmasında etkili olmaktadır. Bundan yola çıkarak yapılan bu çalışma iş kazası ve meslek hastalıklarının önemini ve sosyal tarafların sorumluluklarının neler olduğunu ortaya koyma açısından önem arz etmektedir. İşyerlerinde sağlıklı ve güvenli bir ortamın oluşması için çalışanlara ve işverenlere çift taraflı bir kontrol mekanizması kurulmasını sağlamak gerekmektedir. Bu çalışmayla iş kazası ve meslek hastalıklarına ilişkin kavramlar açıklandıktan sonra ülkemizde iş kazası ve meslek hastalıklarının ele alınacak sosyal tarafların yasal hak ve sorumlulukları konusunda bilgilendirme yapıldıktan sonra sonuç kısmında da çalışmaya ilişkin değerlendirmeler yapılacaktır.

2. Kavramsal Çerçeve

Çalışmanın bu bölümünde iş kazası ve meslek hastalıklarının önemini ortaya koyabilmek ve sosyal tarafların sorumluluklarının neler olduğu hakkında bilgilendirme yapabilmek için iş kazası ve meslek hastalıkları kavramları hakkında bilgi verilmiş, iş kazası ve meslek hastalıklarının kayıt ve bildirimini açıklanmıştır.

2.1. İş Kazası

İş kazasına yönelik literatürde birçok tanım bulunmaktadır;

Bu tanımlardan Dünya Sağlık Örgütü (WHO)'ne göre iş kazası “önceden planlanmamış, çoğu zaman yaralanmalara, makine ve teçhizatın zarara uğramasına veya üretimin bir süre durmasına yol açan olay” şeklinde tanımlanmaktadır.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'ne göre ise iş kazası: “belirli bir zarar veya yaralanmaya yol açan, önceden planlanmamış beklenmedik bir olay” olarak açıklamaktadır (Özkılıç, 2008: 7).

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu (SSGSSK)'nin 13. maddesinde ise hangi hal ve durumlarda meydana gelen olayın iş kazası sayılacağı düzenlenmiştir. Bu maddeye göre iş kazası;

- a) Sigortalının işyerinde çalışmakta olduğu esnada,
- b) İşveren adına yapılmakta olan iş nedeniyle çalışmakta olan sigortalı yürütmekte olduğu iş nedeniyle,
- c) İşverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında farklı bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen sürelerde,
- d) Emziren kadın sigortalının, iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,
- e) Sigortalı çalışanın, işverence kendisine sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında meydana gelen ve sigortalı çalışmanı hemen veya daha sonra bedenen ya da ruhen engelli hâle getiren olay olarak düzenlenmiştir.

Son olarak ülkemizde 2012 yılında kabul edilen 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun (İSGK) 3. maddesi g bendinde iş kazası, “İşyerinde veya işin yürütümü nedeniyle meydana gelen, ölüme sebebiyet veren veya vücut bütünlüğünü ruhen ya da bedenen engelli hale getiren olay” şeklinde tanımlanmaktadır.

2.2. Meslek Hastalığı

Meslek hastalığına yönelik literatürde yer alan tanımlara bakıldığında;

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu (SSGSSK)'nın 14. maddesinde meslek hastalığı, “sigortalının çalıştığı veya yaptığı işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, bedensel veya ruhsal engellilik halleridir” şeklinde tanımlanmıştır.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 3. maddesi 1 bendinde meslek hastalığı “mesleki risklere maruziyet sonucu ortaya çıkan hastalık” olarak tanımlanmıştır.

Meslek hastalığına yönelik yapılan tanımlardan görüleceği üzere bir hastalığın meslek hastalığı şeklinde değerlendirilebilmesi için tekrarlanan bir durum olması gereklidir. İş kazası ile meslek hastalığını ayıran en temel fark da böyle bir durumun olmasıdır. Çünkü iş kazasının oluşabilmesi için aniden, beklenmedik şekilde meydana gelen bir durum olması gerekir oysa meslek hastalığında ise sürekli tekrarlanan bir durum söz konusudur. Örneğin, bir iş yerinde çalışan bir kişinin düşerek kolunu kırması olayı aniden, beklenmedik şekilde meydana gelen bir olaydır. Ancak, madenler gibi tozlu bir ortamda çalışan işçinin sürekli olarak bu tozları soluması sonucu solunum yoluyla bulaşan bir hastalığa yakalanmasında ise tekrarlanan bir duruma bağlı ortaya çıkan bir hastalık söz konusudur (Tuncay ve Ekmekçi, 2011: 287).

2.3. İş Kazası ve Meslek Hastalıklarının Kayıt ve Bildirimi

6331 Sayılı Kanununun 14. Maddesinde yer alan iş kazası ve meslek hastalıklarına ait kayıtların yapılması ve bunların bildirimini sağlanması kapsamında

1-) İşveren;

a) İş yerinde meydana gelen tüm iş kazası ve meslek hastalıklarına ait kayıtların kaydını tutma, meydana gelen bu olaylarla ilgili incelemeleri yaparak konuya ilişkin raporları düzenleme,

b) İşyerinde oluşan fakat ölümle veya yaralanmayla sonuçlanmadığı halde işyerinin ya da iş ekipmanının zarar görmesine sebebiyet veren veya işyeri çalışanını, işyerini ya da iş ekipmanını zarara uğratma potansiyeli olan olayları incelemelerini yaparak konuya ilişkin raporları düzenleme,

2-) İşveren, aşağıdaki hallerde belirtilen sürede SGK'ya bildirimde bulunur.

a) İş kazasını, kazanın meydana gelmesinden sonraki 3 iş günü içinde,

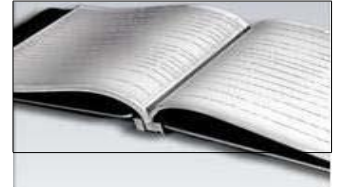
b) Sağlık hizmeti sunucuları veya işyeri hekimi tarafından kendisine bildirilen mesleki hastalıklarını, öğrendiği tarihten itibaren 3 iş günü içinde,

3-) İş yeri hekimi veya sağlık hizmeti sunucuları; meslek hastalığı ön tanısı koydukları vakaları, SGK tarafından yetkilendirilen sağlık hizmet sunucularının sevk eder.

4-) Sağlık hizmet sunucuları kendilerini intikal eden iş kazalarını, yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucuları ise mesleki hastalığı tanısı koydukları vakaları en geç 10 ün içinde SGK'ya bildirir.

5-) 14. Maddenin uygulanmasına ait usul ve esaslar, Sağlık Bakanlığı tarafından uygun olduğuna ilişkin görüşü alınarak Bakanlıkça belirlenir.

İşyerinde sigortalı çalıştıran işveren, işyerinde meydana gelen iş kazasını, o yer yetkili kolluk kuvvetlerine derhal bildirmekle yükümlüdür. İşveren adına yürütülmekte olan iş nedeniyle sigortalı iş kazası geçiriyorsa sigortalı tarafından, bir ayı geçmemek şartıyla rahatsızlığının bildirim yapmaya engel olmadığı günden sonra üç iş içinde, iş kazası ve meslek hastalığı bildirgesi ile doğrudan ya da taahhütlü posta ile kuruma bildirilmesi zorunludur.

Meslek hastalığına sigortalı çalışanın çalıştığı işi nedeniyle tutulduğu, çalışmış olduğu kurum tarafından yetkilendirilen sağlık hizmet sunucularınca düzenlenen sağlık kurulu raporu ve dayanağı ile tıbbî belgelerin incelenmesiyle ya da gerektiği zamanlarda işyerindeki çalışma şartlarını ve buna bağlı tıbbî sonuçlarını ortaya koyan denetim raporlarının ve iş yerinde bulunan gerekli diğer belgelerin incelenmesi sonucu kurum sağlık kurulu tarafından tespit edilmesi zorunludur (www.ishukukumevzuati.com, 03.08.2017).

Meslek hastalığı, sigortalının işinden ayrıldıktan sonraki bir tarihte ortaya çıkmış ise, fiilen işten ayrılma ile hastalığın meydana çıkması arasında geçen süre kurum tarafından çıkarılacaktır ve bu süre yönetmelikteki yüküm süresini aşmamış olmalıdır.

Çalışma gücü ve meslekte kazanma gücü kaybı oranı tespit işlemleri yönetmeliğinde belirtilen yükümlülük süresinin aşılması veya söz konusu hastalığın listede olmaması halinde Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kuruluna başvurularak tespit yaptırılabilir (www.senolbasturk.weebly.com, 08.08.2017).

Meslek Hastalıkları iş yerlerinde bulunan farklı etkenler nedeniyle farklı türlerde oluşabilir. Bu nedenler arasında fiziksel (yüksek basınç, gürültü, aşırı sıcaklık, vb.), kimyasal (kurşun, kadminyum, arsenik, siyanür, karbonmonoksik, vb.), dış ortamdaki etkenlerle doğrudan temas nedeniyle oluşan deri hastalıkları ve toz etkilenimi sonucu oluşan mesleksel akciğer hastalıkları veya bulaşıcı özellikleri ile ortaya çıkan hastalıklar bulunmaktadır.

Farklı işyerlerinde ve farklı türlerde çok etken bulunmaktadır ve bu etkenler meslek hastalığı dışında çeşitli sağlık sorunlarına da yol açmaktadır. Bu yüzden, oluşan sağlık sorununun meslek hastalığı sayılıp sayılmayacağı bu hastalıkların etkenlerinin neler olduğu ile yükümlülük süresine ilişkin Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinde meslek hastalıkları beş grup halinde listelenmiştir (Bilir, 2011:4). Aşağıda yer alan tabloda meslek hastalıkları türleri, bazı meslek hastalıklarının yükümlülük süresi ve bu hastalıkların etkenlerine ilişkin örnek tablo yer almaktadır.

Tablo 1: Meslek hastalıkları çeşitleri ve bazı meslek hastalıklarının yükümlülük süreleri

MESLEK HASTALIKLARI					
A Grubu	B Grubu	C Grubu	D Grubu	E Grubu	
Kimyasal maddeler	Mesleki cilt hastalıkları	Pnömonkozlar ve diğer mesleki solunum sistemi	Mesleki bulaşıcı hastalıklar	Fiziki etkenlerle olan meslek hastalıkları	
BAZI MESLEK HASTALIKLARININ YÜKÜMLÜLÜK SÜRELERİ (Bazı önemli örnekler)					
Etken (.. grubu)		Yükümlülük süresi	Etken (.. grubu)	Yükümlülük süresi	* Gürültü Zararlarının meslek hastalığı sayılabilmesi için gürültülü işte en az iki yıl, gürültü şiddeti sürekli olarak 85 desibelin üstünde olan işlerde en az 30 gün çalışılmış olması gereklidir.
Arsenik (A)	Akut	1 ay	Slikoz ve silikotüberküloz (C)	10 yıl	
	Kronik	1 yıl	Asbestoz (C)	10 yıl	
Civa (A)	Akut	15 gün	Sideroz (C)	5 yıl	
	Kronik	1 yıl	Gürültü sonucu işitme kaybı (E)	6 ay	
Kurşun (A)	Akut	1 ay	Titreşim sonucu kemik - eklem zararları (E)	2 yıl	
	Kronik	3 yıl			
(D) GRUBU MESLEKİ BULAŞICI HASTALIKLAR (Bazı önemli örnekler)					
Tropik Hastalıklar		Hayvanlardan İnsana Bulaşan Hastalıklar			
Malarya, Veba, Lepra		Bruselloz, Tetanoz, Şarbon, Salmonella enfeksiyonları		Kuduz, Şap hastalığı, Çiçek, Ruam	

3. Türkiye’de Yaşanan İş Kazaları ve Meslek Hastalıklarının Durumu

Sanayileşme süreci yaşayan dünyanın tüm ülkelerinde iş kazaları ve meslek hastalıkları önemli toplumsal sorun olarak gözükmemektedir (Güzel vd, 2012:387). Türkiye açısından da ele alındığında iş kazası ve meslek hastalıkları önemli bir toplumsal sorun arz etmektedir. Türkiye’de Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) iş kazası ve meslek hastalıklarına yönelik çeşitli istatistikler yayınlamaktadır. Sosyal Güvenlik Kurumunun yayınlamış olduğu istatistikler bakımından en yeni veri 2015 yılına ait olduğu görülmektedir. Bu nedenle yapılan bu çalışmada 2015 yılı verileri ele alınarak yapılacaktır.

Tablo 2: İş kazası ve meslek hastalığına tutulan sigortalıların yaş gruplarına ve cinsiyete göre dağılımı

Yaş Grubu	İş Kazası Geçiren Sigortalı Sayısı		Meslek Hastalığına Tutulan Sigortalı Sayısı	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
14 (Çocuk İşçi)	69	2	0	0
15 – 17 (Genç İşçi)	2.906	1.081	0	1
18 - 24	42.432	8.213	11	2
25- 29	40.390	5.832	23	2
30-34	38.619	5.677	57	8
35-39	31.112	5.662	77	9
40-44	23.667	4.546	91	5
45-49	15.967	2.278	50	5
50-54	7.586	995	21	2
55 ve üzeri	4.174	339	140	6
TOPLAM	206.922	34.625	470	40

Tabloda yer alan verilere baktığımız zaman bizim için önemli sonuçlar yer almaktadır. Tablo 2’de yer alan sonuçlara göre 2015 yılında 241.547 sigortalı çalışanın iş kazası geçirdiği 510 sigortalı çalışan ise meslek hastalığına yakalandığı görülmektedir. Bu iki rakam arasında büyük bir fark olması ve iş kazası sayısı bu kadar büyük iken meslek hastalığına yakalanan sigortalı sayısının bu kadar düşük olması son derece şaşırtıcı bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 2’de görülen meslek hastalığı rakamlarının düşük olmasında genellikle sigortalının başına gelen her hastalığın öncelikle bir meslek hastalığı olarak değerlendirilmemesi ve sigortalının geçirmiş olduğu hastalığı tedavi ettirmeye çalışmasının etkisi gözükmemektedir. Çünkü sigortalı kişi işte çalışırken meslek hastalığına tutulması zorunlu değildir, sigortalı kişi işten ayrıldıktan belirli bir süre sonra da meslek hastalığına yakalanabilmektedir. Bu bağlamda tabloda yer alan verilere göre 55 ve üzeri yaşta bulunan 130 erkek ve 6 kadına sigortası sona erdikten sonra meslek hastalığı teşhisi konulmuştur.

Ayrıca Tablo 2’de yer alan verilere baktığımız zaman iş kazası geçirme ve meslek hastalığına tutulma rakamlarında kadınların sayısının erkeklerin sayısına göre daha az olduğu gözükmemektedir. Böyle bir sonucun ortaya çıkmasının ülkemizdeki mevzuatlara göre kadın çalışanların ağır ve tehlikeli işlerde çalışmasının yasaklanması ve erkek çalışanların işgücüne katılım oranlarının kadın çalışanlara göre daha fazla olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 3: İş kazası ve meslek hastalığına tutulan sigortalıların faaliyet gruplarına ve cinsiyete göre dağılımı

Ekonomik Faaliyet Grubu	İş Kaz. Geç. Sigortalı Sayısı		Ekonomik Faaliyet Grubu	Mes. Hast. Tut. Sigortalı Sayısı	
	Erkek	Kadın		Erkek	Kadın
Mak. ve teçhiz. Hariç fabr. metal ürünleri imalatı	18.033	1.188	Kömür ve Linyit Çıkartılması	84	0
Bina inşaatı	14.980	85	Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	47	2
Ana metal sanayii	12.330	199	Motorlu kara taşıtı. treyler (römork) ve yarı treyler imalatı	23	9
Tekstil ürünlerinin imalatı	9.093	2.948	Ana metal sanayii	29	0
Gıda ürünlerinin imalatı	8.073	3.930	Diğer imalatlar	9	0
Yiyecek ve içecek hizmeti	7.321	3.137	Elektrikli teçhizat imalatı	13	0
Özel inşaat faaliyetleri	10.301	92	Makine ve ekip. Kurul.ve onarımı	12	0
Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	9.320	922	Makine ve teçhizat hariç. fabrikasyon metal ürünleri imalatı	23	2
Toplam	89.451	12.501	Toplam	240	13
Türkiye Geneli Toplamı	206.922	34.625	Türkiye Geneli Toplamı	470	40

Tablo 3’de yer alan verilere baktığımızda makine ve teçhizat hariç, fabrikasyon metal ürünleri imalatı alanında en çok iş kazasının yaşandığı görülmektedir. İkinci sırada bina inşaatı işleri yer almakta olup, ana metal sanayi işleri listenin üçüncü sırasında yer aldığı görülmektedir. Tablo 3’de ki verilere göre kömür ve linyit çıkarılması sektöründe en çok meslek hastalığı görülmekte iken ikinci sırada diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı yer almakta ve motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler imalatı ise üçüncü sırada yer almaktadır.

Genel bir değerlendirme yaptığımızda Türkiye’de bulunan işyerlerinin genellikle küçük ve orta ölçekli olması bu yerlerde çalışan kişilerin iş kazalarına karışma ortalamasını yükseltmektedir. Çünkü bu işyerleri, iş sağlığı ve güvenliği önlemlerini kendileri açısından maliyet unsuru olarak görmekte ve çalışanlarına yönelik önlemler almak yerine herhangi bir iş kazası meydana geldiği zaman bu kazanın sonuçlarını giderme çabasına düşmektedirler. İşyerlerinde yaşanan büyümeye orantılı olarak çalışan sigortalı sayısının artması işverenler açısından çalışanlara yönelik iş sağlığı ve güvenliği önlemleri alınması gerekliliğini doğurmaktadır ve bu önlemler işverenler olumlu olarak yansıyacaktır.

Tablo 4: İş kazası ve meslek hastalığına tutulan sigortalıların illere ve cinsiyete göre dağılımı

İller	İş Kazası Geçiren Sigortalı Sayısı		İller	Meslek Hastalığına Tutulan Sigortalı Sayısı	
	Erkek	Kadın		Erkek	Kadın
İstanbul	46.869	9.754	İstanbul	91	14
İzmir	19.028	3.544	Zonguldak	90	0
Bursa	14.719	3.082	Kocaeli	46	10
Ankara	15.858	1.835	Ankara	44	2
Kocaeli	15.484	1.942	İzmir	12	0
Manisa	7.909	1.376	Kütahya	8	0
Konya (12.)	4.257	413	Konya (14.)	2	1
Toplam	124.124	21.946	Toplam	197	30
Türkiye Geneli Toplamı	206.922	34.625	Türkiye Geneli Toplamı	470	40

Tablo 4’de yer alan istatistiki rakamlara göre iş kazası geçiren ve meslek hastalığına tutulan sigortalı sayısı bakımından birinci sırada İstanbul ili yer almaktadır. İş kazası geçiren sigortalı sayısı bakımından ikinci sırada İzmir ve üçüncü sırada Bursa illeri yer almaktadır. Meslek hastalığına tutulan sigortalı sayısı bakımından ise ikinci sırada Zonguldak ili üçüncü sırada ise Kocaeli ili yer almaktadır. Konya ili ise iş kazası geçiren sigortalı sayısı bakımından on ikinci sırada yer alırken meslek hastalığına tutulan sigortalı sayısı bakımından on dördüncü sırada yer almaktadır. Böyle bir sonucun ortaya çıkmasının bu illerin sanayi sektörü içinde en büyük pay ve istihdama sahip olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 5: İş kazası ve meslek hastalığına tutulan sigortalıların aylara ve cinsiyete göre dağılımı

Aylar	İş Kazası Geçiren Sigortalı Sayısı			Meslek Hastalığına Tutulan Sigortalı Sayısı		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Ocak	14.746	2.518	17.264	24	4	28
Şubat	14.507	2.279	16.786	15	1	16
Mart	16.323	2.576	18.899	26	3	29
Nisan	16.614	2.596	19.210	18	2	20
Mayıs	17.759	3.087	20.846	28	10	38
Haziran	18.020	2.852	20.872	25	1	26
Temmuz	17.670	2.876	20.546	35	1	36
Ağustos	19.687	3.175	22.862	20	2	22
Eylül	16.478	2.899	19.377	39	2	41
Ekim	18.674	3.205	21.879	35	5	40
Kasım	18.386	3.261	21.647	49	1	50
Aralık	18.058	3.301	21.359	26	2	28
TOPLAM	206.922	34.625	241.547	340	34	374

Tablo 5’de yer alan istatistiki rakamlara göre en çok Ağustos ayında toplam 22.862 sigortalı çalışan iş kazasına uğramış, Şubat ayında ise bu rakam 16.786 kişi ile en düşük seviyesine ulaşmıştır. Tablo 5’de yer alan verilere göre en çok Kasım ayında sigortalılar meslek hastalığına tutulmuş, Şubat ayında ise meslek hastalığına tutulan kişi sayısının en az rakamlara indiği görülmektedir. Türkiye geneli meslek hastalığına tutulan kişi sayısı 470 erkek sigortalı çalışan ve 40 sigortalı kadın çalışan olmasına karşın sigortası sona erdikten sonra meslek hastalığı teşhisi konulan 130 erkek ve 6 kadının hangi aylarda bu hastalığa yakalandığına ilişkin net bilgiler olmadığından Tablo 5’de gösterilmemiştir.

Tablo 6: İş kazası ve meslek hastalığına tutulan sigortalıların çalışılan çevre ve cinsiyete göre dağılımı

Çalışılan Çevre	İş Kazası Geçiren Sigortalı Sayısı		Toplam	İş Kazası Sonucu Ölen Sigortalı Sayısı		Toplam
	Erkek	Kadın		Erkek	Kadın	
Sanayi (Endüstri)	101.201	14.765	115.966	172	8	180
İnşaat mevkii, inşaat, açık hava taşocağı, açık hava	28.485	103	28.588	442	0	442
Kamu alanı	13.574	1.837	15.411	143	6	149
Üçüncü faaliyet alanı, büro, eğlence alanı	5.681	2.833	8.514	15	1	16
Yeraltında, inşaat şantiyesi dışında	7.682	5	7.687	28	0	28
Sağlık Kurumu	2.396	3.614	6.010	3	4	7
Toplam	159.019	23.157	182.176	803	19	822
Türkiye Toplamı	206.922	34.625	241.547	1.219	33	1.252

Tablo 6’da iş kazası geçiren sigortalı sayısı bakımından en büyük rakam 115.966 sigortalı çalışan ile sanayi sektöründe bulunmaktadır. Bu sektörü 28.588 sigortalı çalışan ile inşaat mevkii, inşaat, açık hava taşocağı, açık hava sektörü ve 15.411 sigortalı çalışan ile kamu sektörü izlemektedir. İş kazası geçiren sigortalılardan yaşamlarını kaybedenlerin sayısı ise 442 rakamı ile inşaat mevkii, inşaat, açık hava taşocağı, açık hava sektöründe bulunmaktadır. Bu sektörü 180 kişi ile sanayi ve 149 kişi ile kamu sektörü izlemektedir. Çalışılan çevre açısından böyle bir sonucun ortaya çıkmasının sigortalı çalışanlar açısından iş sağlığı ve güvenliği önlemine en fazla dikkat edilmesi gereken sektörün İnşaat mevkii, inşaat, açık hava taşocağı, açık hava sektörü olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 7: İş kazası ve meslek hastalığına tutulan sigortalıların saatlere ve cinsiyete göre dağılımı

Saat	İş Kazası Geçiren Sigortalı Sayısı		Toplam
	Erkek	Kadın	
08:00 – 08.59	10.846	1.936	12.782
09:00 – 09.59	17.524	2.500	20.024
10:00 - 10:59	19.913	2.909	22.822
11:00 – 11:59	21.135	3.045	24.180
12:00 – 12:59	9.796	2.120	11.916
13:00- 13:59	12.940	2.072	15.012
14:00 – 14:59	17.295	2.603	19.898
15:00 - 15:59	16.321	2.834	19.155
16:00 – 16:59	14.357	2.336	16.693
17:00 – 17:59	10.960	1.807	12.767
Toplam	151.087	24.162	175.249
Türkiye Geneli Toplamı	206.922	34.625	241.547

Tablo 7’de iş kazası geçiren sigortalı sayısının 24 saatlik zaman dilimi bakımından verileri yer almaktadır. Tabloda veriler üzerinde yapılan incelemede sabah 08:00 den akşam 18:00 a kadar toplam 175.249 kişinin iş kazası geçirdiğini göstermektedir. Türkiye genelinde iş kazasına uğrayan kişi sayısı 241.547 sigortalı çalışandır. Saat 08.00 ile 18:00 arasında ülke genelindeki sigortalı çalışan sayısının %72,5 ini oluşturmaktadır böyle bir sonucun ortaya çıkması ise saat 08.00 ile 18:00 arasında ülke genelinde çalışan kişi sayısının daha yüksek olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 8: İş kazası ve meslek hastalığına tutulan sigortalılara ait 2014 ve 2015 yılı SGK verileri

	SGK		
	2014	2015	Değerlendirme
5510 Sayılı Kanununun 4-1/a maddesi kapsamında zorunlu sigortalı sayısı	13.967.837	14.802.222	+ %5,97
İş kazası	221.366	241.547	+ %9,11
Meslek hastalığı	494	510	+ %3,23
İş kazası sonucu ölen sayısı	1.626	1.252	- %23
Meslek hastalığı sonucu ölen sayısı	0	0	-

İş kazası ve meslek hastalıkları bakımında dünya genelinde zirveye oynayan bir ülke olan Türkiye açısından Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK)’nun iş kazaları ve meslek hastalıklarına ilişkin Tablo 8’de yer alan istatistiklerine göre 2015 yılında Türkiye’de 241 bin 547 iş kazası, 510 meslek hastalığı tespit edilmiş olup, bunların 1.252’si ölümlerle sonuçlanmıştır. Bu durum 2014 yılında yaşanan iş kazası ve meslek hastalığı verileri ile karşılaştırıldığında iş kazalarında yüzde 9,11 ve meslek hastalıklarında ise yüzde 3,23 lük bir artış olduğu görülmektedir (www.mess.org.tr, 11.07.2017).

4. İş Kazası ve Meslek Hastalıklarının Önlenmesinde Sosyal Tarafların Sorumlulukları

İş kazası ve meslek hastalığının önlenmesi ve çalışanların iş sağlığı ve güvenliğine yönelik önlemlerinin alınması için çevresel ve biyolojik ölçümler yaptırmak, işyeri hekimi, iş güvenliği uzmanı ve diğer sağlık personeli bulundurmak, koruyucu donanımlar kullanmak ve iş yerindeki teknik donanımları artırmaya çalışmak gibi önemli adımlar işletme sahipleri tarafından yapılsa da tam başarıyı sağlamak açısından maalesef yeterli değildir. Tam başarıyı sağlayabilmek ve bunun sürdürülebilir olmasını sağlamak için devlet, işveren ve işçilerin iş sağlığı ve güvenliğine yönelik önlemlerin sağlanmasında önemli görevleri bulunmaktadır.

4.1.1. Devletin Sorumluluğu

Avrupa insan hakları sözleşmesinin 2. Maddesi ile bütün hakların ve özgürlüklerin varlığı için ön koşul olan yaşam hakkı koruma altına alınmıştır. Yaşam hakkının sağlanabilmesi için de devlet tarafından hukuksal bir korunmanın sağlanması gerekmektedir. Hukuksal korunmanın sağlanabilmesi için devlet, çalışanları koruyabilmek için iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin yasaları oluşturup, bu yasaların uygulanmasını denetlemek yasaya aykırı davranışta bulunanları ise idari ve cezai müeyyideler uygulamaktadır.

Çalışanların iş kazaları geçirmesi ve meslek hastalıklarına tutulmasını önleyebilmek için devlete düşen en görev denetim olduğu gözükmektedir. Türkiye’de yürürlüğe giren 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği kanununa aykırı davranışta bulunanların tespit edilmesi, soruşturulması ve bunların raporlanabilmesi İş Teftiş Kurulu Başkanlığı müfettişlerince gerçekleşmektedir. İş teftiş kurulu bu denetimleri yapabilmek için birçok farklı sektör ve faaliyet alanında çalışmalarını sürdürmektedir.

Türkiye’de 6331 sayılı kanunun uygulanması ve bunların denetimi konusunda maalesef büyük bir sıkıntı yaşanmaktadır. Ülkemizde iş teftiş kurulundaki müfettiş sayısı maalesef Türkiye’deki işyeri sayısının denetlemekte yetersiz kalmaktadır. Ayrıca bir iş yerinde teftiş durumu söz konusu olduğunda teftişin ne kadar bir sürede tamamlanacağına ilişkin genel bir değerlendirme yapılamamaktadır. Teftişin ne kadar sürede tamamlanacağı iş yerinin büyüklüğü, çalışan işçi sayısı, risk faktörleri vb. durumlara göre değişmektedir.

Ülkemizde soma faciasında iş yeri yetkililerine rağmen devlet tarafından yeterli denetim sağlanmış olsaydı ve maden ocağındaki ısı ve karbon monoksit gazı artışı tespit edilebilseydi yüzlerce madencinin ölümü önlenebilirdi. Bu bağlamda devlete düşen en önemli görev etkin bir denetimin sağlanabilmesi için iş teftiş müfettişleri sayısını artırıcı yönde gerekli adımları atması gerekmektedir.

Devlete düşen bir başka en önemli görev ise vatandaşlarımızın iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilinçlenmesini sağlamaktır. Bunun için çocukluktan itibaren İş Sağlığı ve Güvenliği kültürü oluşturmayı sağlayacak çabalar atılmalı, İş sağlığı ve güvenliği konusundaki eğitimler ilkökul seviyesinden itibaren vatandaşlarımıza verilmeye başlanması gerekmektedir.

4.1. İşverenin Sorumluluğu

İş yerlerinde iş sağlığını ve güvenliğini sağlama konusunda esas yükümlük işverene aittir. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun işverene yüklediği yükümlülükler “önlem alma”, “bilgilendirme ve eğitme” ve “organize etme” yükümlülüğü biçiminde kümelenebilir.

İşverenler, İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun ilgili kurallarına aykırı davranması sonucu idari para cezaları; iş kazası ve meslek hastalığı sonucu yapılacak ödemelerden kaynaklı tazminat ödemeleri; işçilerin haklı fesihleri ve işyerindeki faaliyetlerin durdurulması sorunları ile karşı karşıya kalabilirler. Buna rağmen, Türkiye’nin iş kazalarında büyük kayıplar vermesinin en önemli nedenlerinden biri, işverenlerin iş güvenliği tedbirlerine yeterince riayet etmemesidir.

İşletmelerin pek çoğunda yeterli iş güvenliği tedbiri yoktur. Bunda en önemli etken, kuşkusuz işverenlerin iş sağlığı ve güvenliği için alınacak önlemleri gereksiz masraf olarak görmesi ve yapılan denetimlerin yetersiz olmasıdır. Bu durumda işverene düşen rolleri maddeleyecek olursak;

İşverenlerin rolü:

- Çalışanların eğitimi,
- Veri akışının sağlanması,
- Üretim sürecinde “Önce insan ve verimlilik ” yaklaşımının benimsenmesi,
- İşyeri sağlık ve güvenlik birimleri kurularak desteklenmesi,
- Risk değerlendirme ve risk yönetim yaklaşımlarının belirlenmesi,
- Çalışan sayısına bakılmaksızın herkesin İSG hizmetlerinden yararlandırılması,
- İlk ve acil durumlar için organizasyonların görevlendirilmesi
- Motivasyonu artırıcı aktiviteler düzenlenmesi olarak sıralamak mümkündür.

4.2. Çalışanların Sorumluluğu

Ülkemizde 6331 sayılı kanunun 19. maddesine göre “Çalışanlar, iş sağlığı ve güvenliği konusunda almış oldukları eğitim ve işverenlerin iş sağlığı ve güvenliğine yönelik talimatları doğrultusunda, yapmış oldukları iş nedeniyle kendilerinin ve diğer çalışanların sağlık ve güvenliklerini tehlikeye düşürmemekle yükümlüdür” ifadesine yer verilmiştir. Örneğin; işçilerin işletme içinde alınan iş sağlığı ve güvenliği kurulunun kararlarına ve iş sağlığı ve güvenliği eğitimiyle ilgili talimatlara ve sunulan önlemlere uymaması sonucu, işveren sözleşmeyi fesih hakkını kullanabilme yetkisini kullanabilme durumu vardır.

Çalışanların uymakla yükümlü ve sahip oldukları hakları bildirmenin sayesinde iş yeri ihmallerinden kaynaklanan sorunlar çalışanlar tarafından fark edilebilecek böylelikle gerekli uygulamaların daha ivedilikle ortaya konması söz konusu olabilecektir.

5. Sonuç ve Öneriler

Türkiye’deki istatistiki veriler iş kazaları ve meslek hastalıklarının çok büyük önem taşıdığını göstermektedir. SGK’nın yayınlamış olduğu verilere baktığımızda son yıllarda iş kazalarında rakamsal olarak düşmeler yaşanıyor gibi gözükse de bu rakam ülkemiz için hala yüksektir. Ayrıca yayınlanan istatistiksel verilerde birtakım eksikliklerde bulunmaktadır. 5510 sayılı SSGSSK’nun 13. Maddesine göre sigortalı çalışanın, çalışmakta olduğu yerde meydana gelen tüm kazalar iş kazasından sayılmaktadır. Örneğin sigortalı çalışan işyerinde öğle tatili esnasında yere düşer ve ayağını kırarsa bu durum iş kazasından sayılacaktır. Böylece yapılan bir iş nedeniyle olmasa da dikkatsizlik nedeniyle gerçekleşen bu durum kanun kapsamında iş kazasından sayılmakta SGK istatistiklerinde bulunmaktadır. Öte yandan iş kazası ve meslek hastalığına ilişkin bildirim farklı ve gözükmeyen bir boyutu bulunmaktadır. Ülkemizde birçok firmada sigortasız çalışan bulunmakta ve gerçekleşen birçok iş kazası SGK’ya bildirilmemektedir ve bu nedenle istatistiklerde yer almamaktadır.

Türkiye’de gerçekleşen üretimin büyük bir bölümünde küçük veya orta büyüklükte işletmeler rol oynamaktadır. Bu tarz işyerlerinde iş kazaları ve meslek hastalıkları maliyet unsuru olarak görülmekte ve bu tarz işyerlerinde önlem alınmaktan ziyade herhangi bir iş kazası meydana geldiğinde bu kazanın sonuçları giderilmesi çabasına gidilmektedir. Ayrıca Türkiye’de büyük ölçekli firmalarının sayısında artışların olması işyerlerini iş kazaları ve meslek hastalıklarına yönelik önlemler alma konusunda daha fazla çaba sağlamaya yol açacaktır.

Türkiye’de iş kazaları ve meslek hastalıklarına yönelik sorunun çözümünde en önemli görevlerden birini ise devletin eğitim konusunu üstlenmesi gerekmektedir. İş sağlığı ve güvenliği konusunda iyi bir kültür oluşturabilmek için vatandaşlarımıza ilkökul seviyesinden itibaren konuya ilişkin eğitim verilmesi iyi bir çözüm olarak gözükmektedir.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 68 Temmuz – Ağustos 2018

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

İş kazaları ve meslek hastalıklarına yönelik uygulanan mevzuatın uygulanması konusunda bir takım sıkıntılar bulunmaktadır. Bu sıkıntıların başında sigortalı çalışanların bazı zararların karşılanabilmesi için çeşitli davalar açması gerekmektedir. Açılan bu davalar ne yazık ki ülkemizde kısa bir süre içinde sonuçlanmamaktadır. Bazı gelişmiş ülkelerde de uygulanan sigortalının uğramış olduğu zararlarının tamamının sosyal güvenlik sisteminde karşılanması ve daha sonra meydana gelen iş kazası ve meslek hastalıklarının meydana gelmesinde kusurlu olan taraftan rücu edilmesine yönelik bir yolun izlenmesi sigortalının zararlarının daha kısa süre içinde giderilmesi için iyi bir çözüm olarak gözükmektedir.

İş kazası ve meslek hastalıkları dünya genelinde zirveye oynayan bir ülke olan Türkiye açısından önemli bir toplumsal sorun olarak gözükmektedir. İşçiler, işverenler ve devlet tarafından iş kazası ve meslek hastalıkları sonucunda maliyetler oluşmaktadır. İşçi açısından ele alındığında işçinin mesleki ve çalışma gücünde kayıp yaşaması ve gelirin azalması söz konusu olmaktadır. Tüm bunların yanı sıra kazaya uğrayan işçi de psikolojik ve ruhsal hastalıklar meydana gelebilmektedir. İşveren tarafından ele alındığında ise işveren üretimde kayıp yaşamakta, tazminatlar ödemekte ve parasal cezalarla karşılaşmaktadır. Son olarak devlet açısından iş kazası ve meslek hastalığı ele alındığında ise en önemli maliyetin yetişmiş insan gücünün kaybedilmesi olmaktadır.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 68 Temmuz – Ağustos 2018

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

Kaynakça

Bilir, N. (2011) , “Meslek Hastalıkları Tanı, Tedavi ve Koruma İlkeleri”, *Hacettepe Tıp Dergisi*, C.42, S.4, Ankara.

Güzel A, Okur A., R. ve Caniklioğlu N. (2012), *Sosyal Güvenlik Hukuku*, 14. Basım, Beta Yayınları, İstanbul.

Özkılıç, Ö. (2008), “İş Sağlığı ve Güvenliğinde Risk Değerlendirmesi” , *İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi*, C.8, Sayı:40, Ankara.

Tuncay C. ve Ekmekçi Ö. (2011), *Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri*, 14. Basım, Beta Yayınları, İstanbul.

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu (2012), T.C. Resmi Gazete, 28339, 20 Haziran 2012.

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu (2006), T.C. Resmi Gazete, 26200, 16 Haziran 2016.

İnternet Kaynakları

<http://www.ilo.org/global/topics/safety-and-health-at-work/lang--en/index.htm>, (07.07.2017).

<http://www.mess.org.tr/tr/is-sagligi-ve-guvenligi/haberler/2015-yili-sgk-is-kazalari-ve-meslek-hastaliklari-istatistikler>, (11.07.2017).

http://www.turkhukusitesi.com/makale_1487.htm, (27.07.2017).

<http://www.ishukukumevzuati.com/category/is-kanunlari>,(03.08.2017).

http://senolbasturk.weebly.com/uploads/1/6/8/1/16813666/u.._sosyal_gvenlik_hukuku_2013-5_ksa_vadeli_sigorta_kollar.pdf, (08.08.2017).